

Dialog og praktisk forskning i landområderne

Et nyt forskningsprogram, Diaplan, skal skabe modeller for fremtidens planlægning af det åbne land på baggrund af projekter i fire kommuner. Erfaringerne skal formidles til de kommunale planlæggere i hele landet

/ Af Grete Hansen, journalist

En UNESCO GeoPark i Odsherred er et af de fire konkrete projekter, der er med i Diaplan, et nyt forskningsprogram, der skal udvikle modeller for, hvordan fremtidens landskaber skal udvikles i tæt dialog med dem, der bor der.

Netværksopbygning, tværfaglighed og dialogbaseret samarbejde med kommuner, lokalsamfund og borgere er nøgleord i programmet.

Baggrunden for programmet er de mange nye krav til planlægning. Med kommunalreformen fik kommunerne ansvaret for det åbne land. Samtidig sker der store forandringer i planlægningen, der stilles hele tiden nye lovkrav på forskellige områder, også fra EU.

Brug for tre ting

"I den forandringsproces er der brug for tre ting," siger professor Jørgen Primdahl, Skov & Landskabs afdeling for By- og Landskabsstudier ved Københavns Universitet. Han leder forskningsprogrammet Diaplan sammen med Ole Hjorth Caspersen, Lone Kristensen, Vibeke Nellemann og Henrik Vejre.

De fire projekter

Skive Kommune ønsker at udvikle et område i kommunens sydlige del som omfatter Sønder Lem Vig og Flyndersø. Med fokus på natur og landskab er skabelse af flere arbejdspladser og udvikling af området som et attraktivt bosted vigtige mål i dette projekt.

I Morsø Kommune handler det om sammenhængen mellem landsbyerne og det omgivende landskab. Her vil man styrke to landsbyerne Sejerslev og Karbys udviklingspotentiale inden for både bosætning og turisme

I Jammerbugt Kommune drejer det sig om helhedsorienteret planlægning for både landbrug, vand og natur. Centrale beslutningstagere skal gennem en lokal proces få indblik i muligheder for nye former for jordbrug og arealanvendelse. Projektet skal tænkes sammen med friluftsliv og stier samt turisme.

Odsherred Kommune er Danmarks største sommerhuskommune og vil etablere Danmarks første GeoPark godkendt af UNESCO. GeoPark Odsherred kommer til at omfatte et område på 142 kvm. med store geologiske interesser i et naturskønt landskab.

"For det første er der brug for kompetenceudvikling, især i de kommunale forvaltninger om udvikling i det åbne land.

For det andet må vi have nye modeller for, hvordan vi indretter landskaberne - det vi kalder kulturlandskaber - så man både kan have bæredygtig landbrugsproduktion og plads til friluftsliv, bosætning i landsbyer og andre steder i det åbne land samt et varieret plante- og dyreliv.

For det tredje skal vi finde processer, der kan føre frem til nye landskaber, der er mere velfungerende og attraktive.

Processerne handler først og fremmest om dialog med de berørte ejere og brugere - lokalsamfundene - typisk bygget op omkring landsbyerne.

De tre ting er kernen i forskningsprogrammet Diaplan, hvor vi fra Skov & Landskab arbejder tæt sammen med fire kommuner om konkrete planprojekter i det åbne land," fortæller han.

De fire kommuner bidrager med deres projekter til at udvikle nye modeller og til opbygningen af den kommunale kompetence til planlægning og forvaltning i det åbne land.

Samtidig har andre, herunder fonde og foreninger støttet programmet.

De deltagende planprojekter er budgetteret til omkring 5 mio. kr. inklusiv kommunernes bidrag til programmet. Derudover kommer der penge udefra, ca. 4 mio kr. fortrinsvis fra Realdania, Friluftsrådet og Videncentret for Landbrug.

Sådan arbejder vi

"I projektet arbejder forskere og andre eksperter tæt sammen med de kommunale planlæggere og de involverede borgere med udformning af nye planløsninger for indretning af kulturlandskabet. Landsbyer og landsbyens relationer til det omgivende land er i den sammenhæng et vigtigt emne," siger Jørgen Primdahl.

"Der arbejdes også sammen om at gennemføre processer som

Diaplan og Plan09

Diaplan betyder dialogbaseret planlægning.

Forbilledet for Diaplan er Plan09, der blev gennemført i 2007-2009 af By- og Landskabsstyrelsen i Miljøministeriet med 27 kommuner som deltagere og med økonomisk støtte fra Realdania. Her fik man gode erfaringer med at eksperimentere med nye processer og planløsninger.

Se: www.byplanlab.dk/plan09

studiekredse, workshops, ekskursioner mv.

Endelig samles de kommunalt ansatte til fælles faglige arrangementer om tværgående emner i planlægning af det åbne land. Det kan være emner som kulturmiljøer i landskabet, friluftslivet, planlægning af stier samt erhvervslandbrugets fremtid i lokalsamfundet."

Hjemmeside og bog

Udover at understøtte de invol-

verede planprojekter arbejder Diaplan også med formidling af erfaringerne fra projektet til især de kommunale planlæggere og forvaltere, men også til rådgivere i landbruget og private konsulenter.

Det sker via hjemmesiden www.diaplan.dk, der går i luften sidst på året, men også gennem undervisning og efteruddannelse samt indlæg i fagpressen.

Ved projektets afslutning i 2013 publiceres en bog om lokal plan-

lægning i det åbne land til fagfolk og studerende.

Forskerne får praktisk indsigt

Der er også noget at hente for forskerne i Diaplan.

"I traditionel forskning undersøger vi udviklingen i det åbne land udefra og studerer planlægningens rolle i denne udvikling. I Diaplan arbejder vi direkte sammen med de involverede i konkrete planprojekter og får en meget

Flyndersø.
Foto: Steen Agger/Scanpix.

mere "hands on" indsigt i konkrete planproblemer," siger Jørgen Primdahl.

"Derudover får vi en dybere forståelse af, hvad der sker, når forskellige fagområder og sektorer skal integreres i en planproces, som samtidig skal ske i et tæt samspil mellem de berørte ejere og brugere."